

Beträffande fyndplatsen Hobergsåker kan nämnas, att namnet finns registrerat i beskrivningen till två lantmäterikartor från 1838 respektive 1895 (Lantmäteriverket sign. H 49 – 6: 1 och 2) med hänvisning till ett antal ägolotter belägna S om Djupbrunns, invid gränsen till Atlingbo sn. Namnet levde inte kvar 1975.

Brakteatens diameter är 26–27 mm, vikten 5,91 gram. Den är obetydligt sliten. Brakteaten har pålödd ögla och tvärstrierad randtråd, av vilken ett obetydligt stycke saknas till vänster om öglan. På föremålets baksida finns en liten dekorativ spiral av samma sorts tråd fastlödd nedanför öglans fäste. Figurteckningen är säker och elegant. Präglingen är distinkt. Detta gäller även den 2 mm höga runinskriften, som, högerlöpande och utan ramlinjer, är placerad mellan djurets nos och människohuvudets hjässpår. Brakteaten är en variant av den gotländska C-typ (Öberg C VIII), som återfinns i sammanlagt 10 runbrakteater, specificerade under G 143. Fyra sinsemellan något olika stämplat har kommit till användning inom gruppen. G 204 representerar ensam en av dessa.

Inskriften har samma utseende som bl. a. G 85, G 89 och G 143:

MMI
e eli I

I binderunan är I-bistaven något tunnare än övriga delar av runan.

Runföljden anses – säkert med rätta – av E. Wessén i anslutning till M. Olsen och efter ett tidigt uppslag av S. Bugge, sedermera av Bugge själv övergivet, återgå på och vara en förvanskning av ett **ek erilar**. Det gäller för övrigt alla de tio runbrakteaternas inskrifter, oavsett små differenser i runornas utformning. Om den tidigare diskussionen av dessa inskrifters tolkning och om det formelartade uttryckets innebörd se Wesséns redogörelse under G 85.

G 204 torde i likhet med övriga C VIII-brakteater ha tillkommit på 400-talet, se G 85.

Brakteaten tillhör som av fyndredogörelsen framgår ett slutet fynd bestående av ännu en runbrakteat, G 205, av annan typ, jämte två fingerringar samt 211 romerska silvermynt. Fyndkombinationen i och för sig säger tyvärr ingenting om tidpunkten för föremålens deponering i jorden. Det obetydliga slitaget av den andra brakteaten, G 205, gör det möjligt, att nedläggningen skett redan på 500-talet.

205. Djupbrunns, Hogräns sn. Nu i Statens Historiska Museum

Pl. 58

Litteratur: F 131. VHAA:s protokoll 14.1.1873 § 8, 28.1.1873 § 35; SHM inventarium 1873 nr 4877; G. Stephens, ONRM 3 (1884), s. 256 (nr 88), 4 (1901), s. 71 f., Handbook (1884), s. 198 (nr 88); B. Salin, De nordiska guldbrakteaterna (i ATS 14: 2, 1895), s. 17 f., 102; O. Janse, Le travail de l'or en Suède (1922), s. 129, 135 f.; C. Marstrander, De gotiske runeminnesmerker (i NTS 3, 1929), s. 82; O. v. Friesen, Anteckningar 1934 (UUB), s. 167; B. Nerman, Die Völkerwanderungszeit Gotlands (1935), s. 63, 101; W. Krause, Runeninschriften im älteren Futhark (1937), s. 446 (2. uppl. 1966), s. 240; H. Öberg, Guldbrakteaterna från Nordens folkvandringstid (1942), s. 294; M. B. Mackeprang, De nordiske guldbrakteater (1952), s. 52, 76, 87, 158.

Äldre avbildningar: Stephens, ONRM 3 samt Handbook; Salin a. a. fig. 32; Janse a. a. fig. 68; Marstrander a. a. fig. 27; H. Andersson foto 1934 (ATA); Nerman a. a. fig. 336; Mackeprang a. a. fig. 15: 7.

Guldbrakteat med runinskrift. Den förvaras i Statens Historiska Museum, inv.nr 4877: c.

Brakteaten är funnen tillsammans med ännu en runbrakteat, G 204, några andra föremål och 200 romerska silvermynt. Den förvärvades till museet 1873. För fyndförhållandena och förvärvet redogöres under G 204.

Brakteatens diameter är 28 mm, vikten 4,7 gram. Den är väl bibehållen, någon slitning förmärks knappast. Brakteaten har tvärstrierad randtråd och pålödd ögla. Bildframställningen är den för en C-

brakteat typiska, människohuvud över ett fyrfotadjur, båda i vänsterprofil. Nedanför djurets bål finns ett hakkors. Mellan mannens huvud och djurets står den vänsterlöpande runinskriften, utan ramlinjer. Runornas höjd är ca 5 mm. Brakteatens mönster är inte så elegant tecknat och väl sammanhållet som på G 204, den plastiska effekten är mindre framträdande, men präglingsen är väl så distinkt.

Inskrift:

alu

Runtecknen framstår spegelvända. Runan **u** är vinkelformad med bistaven något kortare än huvudstaven.

Inskriften är det magiska ordet *alu*, som förekommer i minst ett 20-tal runinskrifter på nordiskt område under tiden ca 200–700. Exakta antalet belägg är osäkert, eftersom valhant formgivning av runtecknen många gånger gör det svårt att bestämma, om ristaren har avsett ett *alu* eller ej. Ordet förekommer ensamt, i förbindelse med andra magiska runföljder eller möjligen – i ett par fall – i personnamn. Fler-talet inskrifter är anbragta på små föremål, väl lämpade som amuletter. Guldbrakteaterna med *alu*-inskrifter är, G 205 oräknad, minst tolv, DR Br. 6 Skrydstrup, DR Br. 13 Darum 5, DR Br. 17 Kellers mose, DR Br. 25 Ølst, DR Br. 42 Fyn 1, DR Br. 54 Maglemose 3, DR Br. 59 Slangerup, DR Br. 63 Børringe, DR Br. 63 a Kläggerød, DR Br. 67 Skåne 1, Stephens 16 Heide (Holstein), NIæR 36 Björnerud, dessutom möjligen NIæR 18 Selvig. Se utförligare om förekomsten av *alu* W. Krause, Die Runeninschriften im älteren Futhark (1966), s. 239. Krause redogör där också för sin senaste uppfattning om ordets betydelse och etymologi: »Die ursprüngliche Bedeutung und Etymologie des Wortes ist strittig. Am wahrscheinlichsten ist die Zusammenstellung mit heth. *alwanzahh-* 'bezaubern', *alwanzatar-* 'Zauber', gr. *ἀλύειν* 'außer sich sein', lit. *aliótis* 'Rasereien, Unsinn machen' (vgl. Polomé, La Nouv. Clio 6, 1954, 40 ff.). Urn. *alu* ist demnach vielleicht ein neutraler *u*-Stamm mit der Grundbedeutung 'Raserei, Ekstase', daraus 'der in der Ekstase hervorgebrachte Zauber'.» I Danmarks Runeindskrifter, Text (1942), sp. 629 f., ges en kronologiskt uppställd, kortfattad och klar översikt över den tidigare diskussionen av ordets etymologi. Oavsett de olika åsikterna om ordets ursprung är forskarna helt överens om att *alu* syftar till skydd för den som bär föremålet eller på annat sätt är förbunden med det.

Brakteaten bedöms vara något yngre än G 204.